

Onderwerp

Strategie om te komen tot een circulair Zuid-Holland

Bestuurlijke samenvatting van het voorstel

De provincie Zuid-Holland heeft de ambitie om samen met partners te komen tot een volledig circulair Zuid-Holland in 2050, met als tussenstap 50 procent minder gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metaal) in 2030. In deze brief geven Gedeputeerde Staten u een uitwerking van het voorgenomen provinciale, circulaire programma, passend in ons coalitieakkoord en als inzet om uitvoering te geven aan de afspraken uit het Grondstoffenakkoord. Dit is beschreven in de strategie 'Circulair Zuid-Holland: samen versnellen'.

In de strategie worden vijf themadoorsnijdende actielijnen geschetst waar de provincie effectief haar rol en instrumenten kan inzetten voor de vier transitithema's: Bouw, Kunststoffen, Biomassa & Voedsel en Maakindustrie. Tevens wordt per thema een drievoudige focus met eerste richting aangegeven, aansluitend op het karakter van Zuid-Holland en op basis van gesprekken met partners.

De vier thema's worden met en door diverse partners in stakeholdersessies uitgewerkt in Zuid-Hollandse transitieagenda's, dit is een vertaling van de nationale transitieagenda's. De provincie is faciliterend in dit proces. Aan de Zuid-Hollandse transitieagenda's wordt een provinciaal uitvoeringsprogramma met activiteiten en middelen aan gekoppeld. Gelijktijdig pakt de provincie samen met partners al circulaire initiatieven op, enkele hiervan zijn als voorbeeld in de strategie 'Circulair Zuid-Holland: samen versnellen' beschreven. Van deze initiatieven wordt actief geleerd om onze beslissingen aan te scherpen.

Inhoud

De maatschappelijke opgave

Met onze sterke steden en dorpen, een krachtig Haven Industrieel Complex en een sterk innovatieklimaat is Zuid-Holland een van de meest concurrerende regio's in de wereld. Door alle grondstofstromen die in Zuid-Holland samenkomen liggen juist hier ongekende kansen om onze economie te versterken én het leefklimaat te verbeteren. Daarmee behouden we als Zuid-Holland onze concurrerende positie en blijven we toekomstbestendig. We zien beweging in meerdere sectoren richting een circulaire economie, bijvoorbeeld bij: banken, bedrijven, gemeenten, waterschappen, kennisinstellingen en koepelorganisaties. Daar sluiten we graag bij aan.

Kenmerkend aan 'circulair' is dat we al doende leren door uit te proberen: daarom pakken we met partners gezamenlijk circulaire initiatieven op. Aan de hand van deze initiatieven leren we welke kennis we hebben te ontwikkelen, hoe we kunnen programmeren, wat we kunnen opschalen en waarmee we moeten stoppen. In de coalitieperiode 2019 – 2023 zetten we ons in om de circulaire transitie te versnellen op vier transitithema's als aanjager van ketensamenwerking, met kennisopbouw en adequaat instrumentarium.

Rollen van de provincie Zuid-Holland

Iedere partner heeft zijn eigen rol in de transitie naar een circulaire economie. Het bedrijfsleven moet de grote slag maken. Overheden, kennisinstellingen en maatschappelijke partners kunnen hier vanuit de eigen rol aan bijdragen. De provincie Zuid-Holland kan bijdragen in haar rol als verbinder, aanjager, kennisdeler, kadersteller en opdrachtgever. Deze rollen zijn vertaald naar vijf actielijnen. Op deze actielijnen zetten wij instrumenten in ter ondersteuning van de transitithema's:

1. Aanjagen van netwerken en ketensamenwerking
  - Voorbeelden: Groene Cirkels, CIRCOtracks
2. Kennis & innovatie ontwikkelen en delen:
  - Voorbeelden: ACCEZ, InnovationQuarter, fieldlabs, subsidies
3. Actualiseren beleid & regelgeving
  - Voorbeelden: beleidsbesluiten, provinciale bevoegdheden in de fysieke leefomgeving, taken in vergunningverlening, toezicht en handhaving, lobby, het uitvoeren van juridische quickscans bij nieuwe projecten in een zo vroeg mogelijk stadium.
4. Inrichting fysieke leefomgeving
  - Voorbeelden: circulaire ontwerpen, ruimtelijke ordening
5. Inkoop en Aanbesteding
  - Voorbeelden: inkoop en aanbestedingsregels, inkoopnetwerken, het aangaan van overeenkomsten met als basis circulariteit

Zuid-Hollandse focus

De vier transitithema's Bouw, Kunststoffen, Biomassa & Voedsel en Maakinudstrie zijn gekozen op basis van de nationale indeling en worden in elke provincie anders ingevuld, afhankelijk van het karakter van de betreffende provincie. In het afgelopen jaar is in Zuid-Holland per thema onderzocht welke activiteiten al plaatsvinden en hoe daar het beste bij kan worden aangesloten. Deze 'Zuid-Hollandse focus' per transitithema is tot stand gekomen aan de hand van gesprekken met interne en externe stakeholders en zal voor de komende jaren het uitgangspunt vormen voor nieuwe circulaire initiatieven waaraan de provincie bijdraagt. Dwars door alle transitithema's speelt een overkoepelend grondstoffen- en afvalvraagstuk. Hier acteren we op door een grondstoffen- en afvalstrategie te formuleren, inclusief hoe we de kringloop voor schadelijke stoffen (o.a. zeer zorgwekkende stoffen) gaan sluiten.

1. Bouw

De regio heeft te maken met een enorme hoeveelheid grondstoffen benodigd voor de invoer van materialen voor de verstedelijkingsopgave. Daarnaast is er een eigen areaal aan infrastructuur om het goede voorbeeld te geven en circulair in te kopen. Het streven is een transparante en inclusieve bouwsector, die de regionale economie in Zuid-Holland versterkt en waarbij gestreefd wordt naar een neutrale of positieve footprint van het gebouw, met neutraal als minimum.

De provincie Zuid-Holland richt zich op:

- Gebouwde Omgeving: stimuleren en opschalen van circulaire bouwinnovaties voor een klimaatneutrale en versnelde invulling van de verstedelijkingsopgave.
- Grond-, weg- en waterbouw: inkoop- en aanbestedingsbeleid optimaal inzetten voor versnelling circulaire aanleg, beheer en onderhoud van eigen grond-, weg-, en waterbouw.
- Bedrijventerreinen: circulaire initiatieven stimuleren bij aanleg en onderhoud van bedrijventerreinen.

2. Kunststoffen

Met het Haven-Industrieel-Complex (HIC) als grondstoffenleverancier voor kunststoffen, een plastic verpakkingindustrie in de regio en het plastic afvoerputje van de Nederlandse wateren naar zee heeft de provincie een missie: een gesloten kunststoffenkringloop in Zuid-Holland zonder lekkage.

De provincie Zuid-Holland richt zich op:

- HIC als strategische kunststoffen hub: maximaliseren monostromen voor hoogwaardig hergebruik met het Haven- en Industrieel Complex als strategische kunststoffen hub.
- MKB: kunststofketen sluiten met slimme innovaties en interventies met focus op Greenport en Bouw als grootste plastic afval producenten.
- Microplastics: gesloten regionale grenzen voor plastic afval: Geen lekkage Zuid-Holland uit.

3. Biomassa & Voedsel

Alle plantaardige en dierlijke grondstoffen zijn biomassa, van landbouwgewassen tot hout, van rietmaaisel tot dierlijke mest. Naast dat biomassa de bron van ons voedsel is bevindt het zich in het hart van de circulaire economie en levert een belangrijke bijdrage aan de reductie van (fossiele) grondstoffen. De behoefte aan biomassa neemt de komende jaren flink toe. Het streven is om op een economisch en ecologisch verantwoorde wijze biomassa te produceren, verwaarden en benutten (verspilling voorkomen), met kringlopen die zo klein als mogelijk en zo groot als nodig zijn.

De provincie Zuid-Holland richt zich daarbij op de drie grootste bronnen van biomassa:

- Greenports: een versnelde transitie naar circulaire, toekomstbestendige Greenports met 'feeding & greening the megacities' als kennis- en verdienmodel.
- Landbouw: investeren in circulaire landbouw en een duurzaam voedselsysteem met korte ketens, waarbij bodem-, water- en nutriëntenkringlopen gesloten worden.
- Overige biomassa: optimaal verwaarden van groene reststromen(zoals rietmaaisel) en op duurzame wijze vergroten van het aanbod hout en zeewier. Verbranding van biomassa (hout) voor energie is een laagwaardige toepassing en heeft niet onze voorkeur.

4. Maakindustrie

Maakbedrijven leveren een essentiële bijdrage aan de Zuid-Hollandse economie en onze internationale concurrentiepositie. Het is belangrijk dat maakbedrijven veerkrachtig en concurrerend kunnen blijven. Ze zijn een groot gebruiker en verwerker van grondstoffen, materialen en halffabricaten. Hierbij zitten ook geïmporteerde grondstoffen (o.a. aardmetalen) waarvan de leveringszekerheid en prijzen steeds meer onder druk staan. Tegen deze achtergrond richt de provincie Zuid-Holland zich op het volgende doel: het bewerkstelligen van de voorzieningszekerheid van kritieke grondstoffen (o.a. aardmetalen) en strategische componenten/materialen/halffabricaten door het creëren van een voedingsbodem voor het behouden/ terugwinnen en het zuiniger/hoogwaardiger (her)gebruik van (kritieke) materialen en producten.

De provincie Zuid-Holland richt zich op:

- Smart/high tech maakbedrijven als aanjager van de circulaire economie: materiaal- en productinnovatie vanuit de kracht van digitalisering, slimme technologische toepassingen binnen het maakproces en nieuwe verdienmodellen.
- Maritieme cluster: ruimte bieden op het water en aan wal aan alle maritieme maakbedrijven voor het ontstaan van sterke circulair gedreven waardeketens en clusters.

- Circulaire energietransitie: het ontwikkelen en realiseren van circulair fundament binnen een innovatief energie ecosysteem.

Financiën en dekking

Er is € 1,25 mln. euro gereserveerd in de begroting voor 2020, zoals vorig jaar aangegeven in het GS-voorstel DOS-2017-0008849. Dit is beschikbaar op doel 3.1 'een groeiende, duurzame en innovatieve economie'. Eventueel aanvullend benodigde middelen zullen wij integraal meenemen in de onderbouwing van de voorgenomen en geagendeerde begrotingswijziging voor 2020.

Juridische aspecten

Het Grondstoffenakkoord is niet rechtens afdwingbaar, maar gezien de algehele beginselen van behoorlijk bestuur moet men zich als provinciale overheid realiseren dat deze ondertekening wel consequenties heeft. Op basis van dit akkoord is commitment afgegeven door de provincie Zuid-Holland en gevolg gegeven in de uitvoering van het Grondstoffenakkoord aan de hand van de strategie 'Circulair Zuid-Holland: samen versnellen'. De volgende stap is richting concrete projecten en samenwerkingsverbanden waarbij mogelijk contracten gesloten worden met juridische consequenties.

Proces

De geschetste richting in deze strategie wordt beleidsmatig uitgewerkt in het Omgevingsbeleid. Dit gaat via een startnotitie die zich richt op de beleidsbeslissingen die in dit document genoemd worden. Hierin wordt de reikwijdte van de beleidsbeslissingen weergegeven, dit zal zich richten op het niveau van de omgevingsvisie. Deze beleidsbeslissingen worden in een participatief proces vormgegeven om te komen tot een beleidsmodule. Hierbij lopen we gelijktijdig, in het eerste kwartaal van 2020, mee met de procedure van de beleidsmodules Klimaatadaptatie en Energietransitie. De stap naar omgevingsprogramma's en omgevingsverordening volgt hierna.

Circulaire economie heeft door zijn dwarsdoorsnijdend karakter gevolgen voor een groot aantal beleidsbeslissingen in het provinciaal Omgevingsbeleid. Op zowel algemeen niveau als per transitiethema zijn er meerdere beleidsbeslissingen die aangepast kunnen worden. De vuistregel die we hanteren is: we passen eerst bestaande beleidsbeslissingen aan voordat we nieuwe beleidsbeslissingen creëren. Zo zorgen we voor sterke verbindingen tussen het thema en het bestaande beleid.

De eerste aanpassingen in het Omgevingsbeleid richten zich op de onderstaande beleidsbeslissingen. Deze beleidsbeslissingen zitten het dichtst bij de uitwerkingen van de vier transitiethema's en zullen daarmee de meeste (beleids)impact hebben. In de startnotitie wordt de reikwijdte van de aanpassingen in deze beleidsbeslissingen weergegeven.

- ❖ Circulair Zuid-Holland;
- ❖ Provinciale infrastructuur op orde;
- ❖ Verstedelijking en wonen;
- ❖ Toekomstbestendige en duurzame Greenports;
- ❖ Verduurzaming landbouw en voedselketen;
- ❖ Een uitstekend ecosysteem voor innovatie en ondernemerschap bevorderen;
- ❖ Reductie energieverbruik en CO2 emissie van de industrie;
- ❖ De provincie Zuid Holland draagt bij aan het behoud van de wereldpositie die de Rotterdamse haven bezit.

In de onderstaande paragraaf wordt het (participatie)proces weergegeven en de vervolgstappen die samen met partners en Provinciale Staten genomen worden.

Participatie

De transitie naar een circulaire economie is een grote maatschappelijke opgave waarin we als provincie in verschillende rollen acteren. Naast het opstellen en vernieuwen van regels en beleid moeten we samenwerken met andere partijen om de gestelde doelen uit het Grondstoffenakkoord te bereiken. Ter invulling van de nationale transitieagenda's worden er daarom voor elk transitiethema Zuid-Hollandse transitieagenda's opgesteld. Deze agenda's worden participatief opgesteld met en door de verschillende partijen die betrokken zijn in het transitiethema: het bedrijfsleven, kennisinstellingen, gemeenten en maatschappelijke organisaties. De provincie faciliteert dit proces. Samen bepalen we met betrokken partijen de ambitie, doelen en inzet. Ieder vanuit zijn eigen kennis, netwerk en bevoegdheden. Daaraan koppelen wij een uitvoeringsprogramma, waarin we onze provinciale verantwoordelijkheid nemen en ondersteuning bieden. Om tot deze transitieagenda's en uitvoeringsprogramma's te komen, zijn we met zoveel mogelijk regionale partners in gesprek en werken we nauw samen met onder meer InnovationQuarter, kennisinstellingen, medeoverheden, ondernemers en VNO-NCW. InnovationQuarter is tevens uitvoerder van de Roadmap Next Economy waar de transitie naar een circulaire economie één van de transitiepaden is.

Formele bevoegdheid van Provinciale Staten

Provinciale Staten hebben in dit deel van het proces de rol als kadersteller en bepalen op hoofdlijnen inzet die wij in dit netwerk brengen en de verhouding die wij nemen ten opzichte van dit netwerk. Omdat wij maar één van de (overheids)partijen zijn die haar inbreng geeft in het proces kan de eindversie van de transitieagenda anders zijn dan de originele inbreng.

Betrokkenheid van Provinciale Staten bij de totstandkoming van de Zuid-Hollandse transitieagenda's is gewenst. Dit kan via technische sessies in bijvoorbeeld maart en mei 2020. Ook bestaat er de mogelijkheid dat Provinciale Staten zelf het initiatief nemen om een participatietraject te starten. Daar zijn middelen en instrumenten voor beschikbaar (voorbeelden hiervan zijn publieksdebatten, de V-100, Kustdag, netwerkbijeenkomsten groenblauwe leefomgeving en de online community Omgevingsbeleid).

Terugblikkend: ontwikkeling van de strategie

De strategie 'Circulair Zuid-Holland: samen versnellen' is de aanpak van provincie Zuid-Holland om te komen tot een Circulair Zuid-Holland. Afgelopen anderhalf jaar hebben verschillende partners gewerkt aan de totstandkoming van deze aanpak op hoofdlijnen. In verschillende bijeenkomsten (participatiebijeenkomsten, diverse evenementen) is de input opgehaald welke heeft geleid tot de provinciale focus op de thema's Bouw, Kunststoffen, Biomassa & Voedsel en Maakindustrie. Daarnaast heeft dit geleid tot de vijf voorgestelde actielijnen en de rol die de provincie hierop kan pakken. Voor het thema Bouw zijn al diverse stakeholdersessies geweest. Een eerste inzet op de hoofdlijnen voor de transitiethema's is besproken in de technische sessie met Provinciale Staten op 11 december.

Vervolg: totstandkoming Zuid-Hollandse transitieagenda's

De totstandkoming van de Zuid-Hollandse transitieagenda's is een complex proces met vele partners. Deze partners worden beschreven in de strategie 'Circulair Zuid-Holland: samen versnellen'. De fase waarin de transitiethema's zich bevinden verschilt. Bouw en Kunststoffen zijn al gestart in het proces van totstandkoming van een transitieagenda, Maakindustrie en Biomassa & Voedsel bevinden zich nog in een eerdere fase. Per thema worden er meerdere participatiemomenten met partners gepland in Q1 en Q2 2020. De provinciale beleidsbeslissingen worden in deze momenten meegenomen.

Procedure

Voorafgaande besluitvorming

Op 24 januari 2017 heeft de provincie samen met 180 partijen het 'Nationaal Grondstoffenakkoord' ondertekend. Dit bevat afspraken om Nederland per 2050 een volledig circulaire economie te bezorgen; met als tussenstap 50 procent minder gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metaal) in 2030. In het programma Circulaire Economie van het Rijk zijn de doelen van het Nationale Grondstoffenakkoord verder uitgewerkt in vijf transitiethema's: Bouw, Kunststoffen, Biomassa & Voedsel, Maakindustrie en Consumptiegoederen. Voor deze transitiethema's zijn vijf nationale transitieagenda's opgesteld. De provincie Zuid-Holland kiest voor focus op de eerste vier van de vijf transitiethema's. Het thema Consumptiegoederen ligt namelijk hoofdzakelijk binnen de invloedssfeer van het Rijk en de gemeenten. Op basis hiervan heeft de Rijksoverheid een nationaal Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019 - 2023 opgesteld.

Als vervolg op het ondertekenen van het Grondstoffen akkoord heeft u op 28 november 2018 een statenbrief DOS-2017-0008849 ontvangen over de verkenningsfase naar een circulaire economie in Zuid-Holland. Daarin is onder andere besloten dat de provincie Zuid-Holland kiest voor focus op de eerste vier van de vijf transitiethema's. Het thema Consumptiegoederen ligt namelijk hoofdzakelijk binnen de invloedssfeer van het Rijk en de gemeenten.

Ontwerp-Besluit

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 10 december 2019, met het besluitnummer PZH-2019-717184507;

Overwegende:

De ondertekening van het grondstoffenakkoord door het IPO, op 24 januari 2017, uw besluit van 6 November 2018 "Resultaat verkenningsfase Circulair Zuid-Holland" met het kenmerk PZH-2018-668122065 inclusief de brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten met het kenmerk DOS/2017/0008849.

Besluiten:

- In te stemmen met de door het College van Gedeputeerde Staten vastgestelde strategie 'Circulair Zuid-Holland: samen versnellen' als startpunt voor de totstandkoming van de Zuid-Hollandse transitieagenda's en een beleidsmodule Circulair Zuid-Holland in het Omgevingsbeleid.

Den Haag, 5 februari 2020

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

griffier,
drs. E.W.K Meurs

voorzitter,
drs. J. Smit

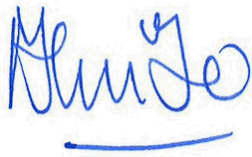
Bijlagen

- Strategie Circulair Zuid-Holland - samen versnellen

Den Haag, 10 december 2019

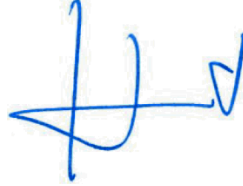
Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

drs. H.M.M. Koek

voorzitter,

drs. J. Smit